

פרק א' : המערך התפעולי של הצהרונים בגני הילדים

ובבתי הספר

1. כללי

- 1.1 הצהרונים מהווים מסגרות לימודיות משלימות לילדים בגיל הגן ובבית הספר היסודי, הפועלות לאחר שעות הלימודים, ובימים שבהם מערכת החינוך אינה פועלת. מסגרות אלו מסייעות להורים לגשר על הפער בין השעות שבהן עליהם להימצא בעבודה ובין השעות שבהן מערכת החינוך פועלת.
- 1.2 בצהרונים מוגשת לילדים ארוחת צוהריים חמה ומתקיימות פעילויות חברתיות ופעילויות העשרה, וכן ניתן בהם סיוע לתלמידי בתי הספר בהכנת שיעורי הבית.
- 1.3 הצהרונים מופעלים במבנה של המסגרת החינוכית, קרי, בגן הילדים או בבית הספר.
- 1.4 צוות הצהרון כולל: מובילת צהרון וסייעת צהרון (במקרים מסויימים קיימת סייעת נוספת), הכפופות ישירות לרכזת הצהרונים.
- 1.5 החברה לתרבות פנאי וספורט אחראית להפעלתם של כלל הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר, להוציא מסגרות ייחודיות של משרד החינוך, כגון: יוח"א ומיל"ת, המופעלות באמצעות אגף החינוך וכן צהרונים (מועדוניות) של משרד הרווחה, המופעלים באמצעות אגף הרווחה ומיועדים לאוכלוסיות זכאיות.

2. ועדת טרכטנברג

- 2.1 הוועדה הציבורית לשינוי כלכלי חברתי - ועדת טרכטנברג, שמינה ראש הממשלה בחודש אוגוסט 2011, במטרה לגבש צעדים שיביאו להקלת נטל המחייבה בישראל, עמדה על החשיבות שבהפעלת מסגרות לימודיות בשעות אחר הצוהריים.
- 2.2 בדוח שהגישה ציינה הוועדה שהפעלת צהרון הוא שירות ציבורי חברתי שהתשלום בעבורו מהווה לעתים נטל כספי כבד, ובשל כך היא ממליצה כי המדינה תספק, באופן הדרגתי ובדרגת סבסוד משתנה, מסגרות לימודיות משלימות עד השעה 16:00 לכלל הילדים בני 3-9.
- 2.3 הממשלה קיבלה שורה של החלטות, שבעקבותיהן החל משרד החינוך לפעול באופן חלקי, משנת הלימודים התשע"ג, ליישום ההמלצה ביישובים המסווגים באשכולות חברתיים כלכליים 1-3 בלבד ובנוגע לילדים בני 3-8 בלבד. היישום נעשה באמצעות תכנית ציל"ה - צוהרי יום להעשרה.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

2.4 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מחלקת את הרשויות המקומיות בישראל לעשרה אשכולות, על פי מעמדן החברתי כלכלי. אשכול 1 הוא הנמוך ביותר, ואשכול 10 הוא הגבוה ביותר.

2.5 ביישובים המסווגים באשכולות חברתיים כלכליים 4-10 נותרו הרשויות המקומיות הגורם המרכזי המפעיל צהרונים במוסדות החינוך, ומימון שהיית הילדים בצהרונים הפועלים ביישובים אלה מוסיף להיות מוטל על ההורים.

2.6 לפיכך, המלצת ועדת טרכטנברג אינה מיושמת בעיר בת ים בשל ההחלטה ליישמה בשלב הראשון רק בערים המדורגים באשכול 1 - 3, ואילו העיר בת ים מדורגת באשכול 5.

3. הפיקוח על הפעלת הצהרונים

3.1 אף על פי שהצהרונים פועלים במבנה שהמסגרת החינוכית פועלת בו, קרי, גן הילדים או בית הספר, ומתקיימת בהם גם פעילות העשרה חינוכית, אין גוף ממשלתי המתווה מדיניות כוללת בנושא זה, קובע נהלים ותנאים להפעלתם, מפקח על יישומם ואוסף מידע בעניינם.

3.2 על פי חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, משרד החינוך הוא הגוף הממונה על קיומו וקידומו של החינוך במדינת ישראל, על תכנון ועל רמותיו - משלב החינוך הקדם-יסודי ועד שלב החינוך העל יסודי. פעילות הצהרונים "נופלת בין הכיסאות" בכול הנוגע לפיקוח משרד החינוך עליה: מחד, היא אינה פעילות חינוכית רשמית הנעשית בשעות הלימודים של מוסדות החינוך, ומאידך, היא אינה נכללת בפעילויות החינוך הבלתי רשמי שמשרד החינוך מעורב בהן, דוגמת קייטנות.

3.3 לפי עמדת משרד החינוך, חוק פיקוח על בתי הספר התשכ"ט – 1969, איננו חל על מסגרות הפועלות אחרי שעות הלימודים, והמשרד אינו מעורב בהפעלת מסגרות אחר-הצהרונים ובפיקוח עליהן, לרבות מסגרות הפועלת במבנה של מוסד חינוכי. יוצאות דופן הן המסגרות המיועדות לאוכלוסיות בסיכון, ובהן: יוח"א, מיל"ת וכיוצ"ב.

3.4 מחוק לימוד חובה, התשי"ט-1949, עולה כי הרשויות המקומיות אחראיות להפעלת כול מערכות החינוך בתחום שיפוטן, וכי יש להן סמכות ליזום ולתכנן פעילויות בתחום החינוך, לרבות פעילויות שאינן כלולות בחינוך הרשמי. הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר שבבעלות הרשויות המקומיות, כהמשך ליום הלימודים, היא אפוא חלק מהפעולות של הרשויות המקומיות לפיתוח מסגרות חינוך אלה.

3.5 מידת הפיקוח של הרשויות המקומיות על הצהרונים הפועלים בתחום שיפוטן והדרישות ממפעיליהם משתנות מרשות מקומית אחת לאחרת.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 3.6 העירייה אשר בסמכותה להפעיל את הצהרונים במוסדות החינוך (בגני הילדים ובבתי הספר) הטילה את האחריות להפעלתם של צהרונים אלו על החברה לתרבות פנאי וספורט, אולם לא הסדירה עימה בהסכם כתוב את תנאי הפעלתם של הצהרונים ודרכי הפיקוח שלה על הפעלתם, ואף לא נקטה בפעולות של פיקוח ובקרה.
- 3.7 הביקורת בדקה ומצאה כי קיימים שני הסכמים בכתב, האחד משנת 2005, והשני משנת 2009 בין העירייה ובין החברה לתרבות פנאי וספורט.
- 3.8 הסכמים אלו אינם מתייחסים לסוג זה של הפעלת הצהרונים ואינם מגדירים את אופן התקשרות העירייה עם החברה (תנאי ההתקשרות, דיווחים, פיקוח וכו') בנוגע להפעלת הצהרונים בגני הילדים או בבתי הספר.
- 3.9 העירייה אחראית לפעילות המבוצעת בנכסיה, ודאי כשמדובר בפעילות בעלת היבטים חינוכיים ובטיחותיים. יתרה מכך, גם כאשר מפעילים את הצהרונים באמצעות חברה עירונית, מתקיימת הפעילות במוסדות של הרשות המקומית ונחזית כפעילות רשמית וממוסדת מטעם הרשות - ולכן מוטלת עליה האחריות לאופן ביצועה.
- 3.10 הביקורת סבורה כי על העירייה מוטלת האחריות לקיים מערכת פיקוח על איכות השירות הניתן בצהרונים שמופעלים במוסדות החינוך שלה, לקבוע תנאים להפעלתם, לפקח על פעילותם החינוכית והתפעולית ולשמש כתובת לבירור תלונות של ההורים.
- 3.11 יש לציין כי דריקטוריון החברה לתרבות פנאי וספורט כולל נציגות של העירייה, במסגרתו מובאים מעת לעת לאישור נושאים הנוגעים להפעלת הצהרונים, אולם לא ניתן להסתפק בפעילות זו של הדריקטוריון על מנת לפקח על הצהרונים ולו מהסיבה שנושאים רבים אינם מובאים לאישורו, וכן אין נערכת בדיקה מעמיקה או מקיפה.

4. מחאת הצהרונים

- 4.1 במקביל לתקופה בה בוצעה הביקורת על הפעלת הצהרונים, נישאה מחאה חברתית ארצית בהנהגת ההורים בכול הנוגע לתעריפי הצהרונים ברחבי הארץ. בעקבות המחאה הכריז שר האוצר על סיבסוד הצהרונים, ואליו הצטרף גם מרכז השלטון המקומי שהכריז על סיבסוד נוסף. בד בבד, הוגשה הצעת חוק לפיקוח על תעריפי הצהרונים והטלת האחריות על פיקוח זה ועל התכנים הלימודיים המועברים בצהרונים על משרד החינוך. כול זאת, נכון לשנת הלימודים הבאה - התשע"ח.

5. תוכנית "ניצנים"

- 5.1 משרד החינוך הפיץ לאחרונה מסמך המפרט את התבחינים לתקצוב רשויות מקומיות להפעלה במסגרת תוכנית "ניצנים" בהתאם להחלטת הממשלה מיום 21.5.2017, המיועד למסגרת שתפעל בתום יום הלימודים לגילאי הגן וכיתות א'-ב' בבתי הספר.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 5.2 מסמך זה כולל הנחיות לביצוע ובין השאר פירוט של נושאי התקציב וניצולו לפי סכומים מוגדרים, וביניהם: קביעת השכר המינימלי ברוטו שישולם לצוותים המועסקים בתוכנית זו, קביעת התקציב לחוגי ההעשרה, לציוד מתכלה, לניהול ותפעול ועוד.
- 5.3 משרד החינוך מותיר בידי הרשות המקומית את האפשרות להפעלת התוכנית גם באמצעות מפעיל שהרשות תיבחר בו בהליך המתחייב על פי החוק.
- 5.4 הפעלת התוכנית בשנת הלימודים תשע"ח תמשיך להיעשות באמצעות החברה לתרבות פנאי וספורט, ולכן יש לבחון את ההסכמים הקיימים בין העירייה ובין החברה לתרבות פנאי וספורט, ולוודא כי הם מהווים מענה גם להפעלת הצהרונים (בהתייחס לתוכנית "ניצנים").
- 5.5 במהלך חופשת הקיץ התכנסה ועדת היגוי רשותית בראשות סגנית ראש העיר ומחזיקת תיק החינוך ובהשתתפות נציגים מהמחלקות הרלוונטיות/המשרדים הרלוונטיים בעירייה ובחברה לתרבות פנאי וספורט וכן נציגות מוועד ההורים העירוני, על מנת לדון בדרכי ההפעלה.
- 5.6 הוועדה החליטה על מודל ההפעלה הבא לשנת הלימודים תשע"ח, כדלקמן: מודל מורחב בעלות של 935 ₪ לחודש המסובסדת בסך של 300 ש"ח לחודש. המודל יכלול הרחבת שעות הפעילות, פעילות בימי חופשה, תוספת כוח אדם ואבטחה.
- 5.7 מנכ"ל החברה לתרבות פנאי וספורט הבהיר למשתתפים כי בתוכנית "ניצנים" האחריות הפדגוגית מועברת למפקחות משרד החינוך ולאגף החינוך בעירייה.
- 5.8 החברה לתרבות פנאי וספורט התחייבה להפעיל את תוכנית "ניצנים" עד דצמבר 2017, כאשר במהלך תקופה זו ייבחנו דרכי ההפעלה ומציאת פתרון מימוני למתן הנחות למשפחות שהסבסוד אינו מספק עבורם.

6. משרד הכלכלה והתעשייה

- 6.1 מאז שנת 2007, משרד הכלכלה והתעשייה מאפשר לצהרונים המיועדים לגיל הרך לקבל הכרה מהאגף למעונות יום ומשפחותונים במשרד. לשם קבלת ההכרה נדרשים מפעילי הצהרונים להגיש בקשה ולעמוד בתנאי סף שקבע המשרד לעניין שעות הפעלת הצהרון, מספר הילדים בצהרון, בטיחות המבנה ועוד. הכרה זו באם ניתנה, יש לחדשה בכל שנה.
- 6.2 משרד הכלכלה והתעשייה משתתף במימון השהות של הילדים בצהרונים המוכרים על-ידו, בתנאים מסויימים שקובע המשרד.
- 6.3 הביקורת מציינת בחיוב רב כי החברה לתרבות פנאי וספורט פעלה על מנת לקבל הכרה של המשרד לכלכלה ותעשייה בצהרונים הפועלים בגני הילדים, וכתוצאה מכך

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

משתתף המשרד במימון השהות של הילדים בצהרונים אלו שמשפחותיהם נמצאו זכאיות על פי התבחינים שקבע.

6.4 בהתאם לכך, גובה החברה לתרבות פנאי וספורט את ההפרש בין גובה התמיכה הכספית כפי שאושרה על ידי המשרד בהתאם לזכאות ההורים ובין תעריף הגבייה המלא עבור הצהרון.

6.5 בנוסף, המשרד לכלכלה ותעשייה מבצע ביקורות מעת לעת בתחומים אותם הגדיר, על מנת לוודא כי החברה לתרבות פנאי וספורט מקיימת את דרישות המשרד במלואן.

6.6 לאור הפעלתה של תוכנית "ניצנים" בשנת הלימודים הקרובה, משרד הכלכלה והתעשייה לא יהיה מעורב בהפעלת הצהרונים ובסיבסודם.

7. העירייה והחברה לתרבות פנאי וספורט

7.1 העירייה אשר בסמכותה להפעיל את הצהרונים במוסדות החינוך (בגני הילדים ובבתי הספר) הטילה את האחריות להפעלתם של צהרונים אלו על החברה לתרבות פנאי וספורט.

7.2 למרות זאת, העירייה לא הסדירה עם החברה לתרבות פנאי וספורט בהסכם כתוב את תנאי הפעלתם של הצהרונים ודרכי הפיקוח שלה על הפעלתם.

7.3 הביקורת בדקה ומצאה כי קיים הסכם בכתב משנת 2009 בין העירייה ובין החברה לתרבות פנאי וספורט, אולם הוא מתייחס לפרויקטים חברתיים חינוכיים בתחומי העיר, המזכים את הרשות המקומית במימון ממשלתי, ואין בו כול התייחסות להפעלה של צהרונים בגני הילדים או/ו בתי הספר.

7.4 יתרה מכך, הביקורת לא מצאה כי נערכו פעולות של פיקוח ובקרה מצד העירייה על פעולותיה של החברה לתרבות פנאי וספורט בתחום הפעלת הצהרונים.

7.5 המחלקה לגיל הרך באגף החינוך מעורבת בהפעלת הצהרונים רק באופן הטכני ביותר של תיאום המבנים בהם יפעלו הצהרונים, וזאת כול שנה מחדש, וכאשר מתעורר צורך בהתערבות ליישוב מחלוקות המתעוררות בין צוותי הבוקר לצוותי הצוהריים בגני הילדים.

7.6 הביקורת סבורה כי במקרה זה, שהצהרונים אינם מופעלים באופן ישיר באמצעות העירייה, באחריותה לפקח על פעילותם, מה עוד שהצהרונים פועלים במבני החינוך שבבעלות העירייה.

7.7 לפיכך, על העירייה מוטלת החובה לוודא באמצעות פיקוח ובקרה שוטפים כי הפעלת הצהרונים בתחומים השונים (העסקת כוח אדם, הזנה, בטיחות המבנים, ניהול הכספים וכו') נעשית על פי כול דין, נוהל או/ו הנחייה של הגורמים המוסמכים לכך.

8. נוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט

- 8.1 החברה לתרבות פנאי וספורט הכינה, בחודש מרץ 2016, נוהל להפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר. מטרת הנוהל היא להגדיר את הכללים והנהלים המלווים את עבודת הצהרון על מנת לתת כלים בידי הדרג הניהולי והצוות החינוכי בצהרון להפעלת צהרונים איכותיים תוך שמירה על ביטחונם ושלומם הפיזי והנפשי של הילדים בצהרון.
- 8.2 נוהל זה ריכז למעשה שני נהלים קודמים (שהוכנו בשנת 2010), שעסקו כול אחד מהם בהפעלת הצהרונים במסגרות השונות (גני הילדים ובתי הספר). הנוהל מתייחס לנהלים הזוהים החלים על שתי המסגרות וכן לשוני בנהלים בנושאים מסויימים.
- 8.3 למרות זאת, הנהלים שנמסרו לביקורת על ידי המנהלים הממונים על הפעלת הצהרונים בכול אחת מהמסגרות הללו, היו הנהלים המתייחסים לכול מסגרת בנפרד, כלומר למרות שהוכן נוהל מעודכן הוא לא היה מצוי ברשותם.
- 8.4 לטענת סמנכ"לית החברה, הנוהל המעודכן חולק למנהלים הרלוונטיים ואף נדון איתם.
- 8.5 הביקורת סבורה כי תהליך עדכוןם של הנהלים מחוייב בתהליך של הטמעה ורענון מתמשכים על מנת שאלו ייושמו.
- 8.6 בנוסף לכך, ממליצה הביקורת להחתים את כול העובדים האמורים לפעול בהתאם לנהלים אלו ולאשר בחתימתם כי קראו את הנהלים, הבינו אותם והם מתחייבים לפעול על פיהם.
- 8.7 הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט עדכנה את הביקורת כי המלצה זו מיושמת זה מכבר בחברה.

9. הפיצול בהפעלת הצהרונים בגני הילדים

- 9.1 המחלקה לגיל הרך בחברה לתרבות פנאי וספורט אחראית להפעלתם של כלל הצהרונים המתנהלים בגני הילדים, להוציא שמונה צהרונים אותם מתפעלת המחלקה למרכזים קהילתיים (באמצעות המרכז הקהילתי הסמוך לגני ילדים אלו) ביחד עם הצהרונים בבתי הספר. הסיבה לכך היא, שייכותם בעבר למרכז הקהילתי הסמוך אליהם ורצון הנהלת המרכז הקהילתי לשמר אותם אצלו.
- 9.2 הפעילות בצהרונים של כיתות הגן במחלקה לגיל הרך ובמרכזים קהילתיים, אינה אחידה. כמו כן, הדרכת הצוותים אשר מפעילים את הצהרונים נעשית בנפרד.
- 9.3 הביקורת סבורה כי הפיצול בהפעלת הצהרונים בגני הילדים אינו נכון משום שבדרך זו נוצרים הבדלים בהפעלת שני סוגי המסגרות.
- 9.4 הביקורת סבורה שיש לשייך את כלל הצהרונים בגני הילדים למחלקה לגיל הרך.

10. הרישום לצהרונים

- 10.1 תקופת הרישום לצהרונים מקבילה לתקופת הרישום לגני הילדים ולבתי הספר.
- 10.2 על פי נוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט, הרישום לצהרונים בגני הילדים ובבתי-הספר מתבצע באתר האינטרנט וכן במחלקה לגיל הרך או במרכזים הקהילתיים.
- 10.3 במהלך הביקורת הוסדר נושא הרישום לצהרונים של הגיל הרך בלבד באופן מקוון.
- 10.4 טופסי ההרשמה של הצהרונים במרכזים הקהילתיים כולל גני הילדים השייכים למחלקה זו לא נמצאו באתר האינטרנט של החברה. לטענת רכזת הצהרונים בבתי-הספר, תקלה טכנית הובילה למחיקת המידע שהיה קיים. החברה מטפלת בעניין זה עד להסדרתו.
- 10.5 הביקורת סבורה כי על הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט לאפשר את ביצוע הרישום באופן מקוון גם במרכזים הקהילתיים, ובכך להתייעל ולחסוך את זמנם של ההורים.
- 10.6 טופסי הרישום המלאים של הצהרונים לגיל הרך תויקו במחלקה לגיל הרך לפי שם הצהרון. כמו כן, נמצא כי גם במרכזים הקהילתיים נשמרו טופסי רישום אלו.
- 10.7 הרישום על פי הנוהל הינו לחמישה ימים בשבוע. לא ניתן לרשום ילד/תלמיד לצהרון לחלק מימות השבוע.
- 10.8 הורה המבקש לבטל את הרישום לצהרון צריך להגיש בקשתו בטופס המיועד לכך. בקשה המוגשת עד ל-15 בחודש תהא תקפה החל מתחילת החודש העוקב. בקשה המוגשת לאחר ה-15 בחודש תהא תקפה רק בתום החודש העוקב.
- 10.9 עד לסוף חודש אפריל ניתן לבקש לבטל את הרישום לצהרון, לאחר מכן לא ניתן לבטל את ההתחייבות הכספית לתשלום הצהרון עד לתום שנת הפעילות (30.6).

11. פירסום באינטרנט

- 11.1 המידע על הצהרונים של הגיל הרך מופיע באתר האינטרנט של העירייה ושל החברה לתרבות פנאי וספורט. המידע ערוך באופן מפורט וברור וכולל את כלל הנושאים אותם על ההורים לדעת בקבלתם החלטה לרשום את ילדיהם לצהרון.
- 11.2 לעומת זאת, המידע על הצהרונים של המרכזים הקהילתיים המופיע באתר האינטרנט העירוני, אינו מפורט דיו.
- 11.3 בנוסף, מצאה הביקורת באתר האינטרנט של החברה לתרבות פנאי וספורט רישומים שאינם מעודכנים, כגון: ציון שנים עברו או כותרות שגויות למידע שמפורסם תחתיהן ועוד.

12. מספר הילדים/התלמידים

- 12.1 על פי נוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט, מספרם של הילדים בצהרונים בגני הילדים לא יפחת מ-15 ילדים, ואילו בצהרונים בבתי הספר מספרם של התלמידים לא יפחת מ-12 תלמידים. מספר הילדים/תלמידים המקסימלי בשתי מסגרות אלו זהה, סה"כ 30 ילדים/תלמידים.
- 12.2 הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט הקפידה על מספרם של הילדים בהתאם לנוהל, להוציא מקרים חריגים.
- 12.3 בצהרונים של הגיל הרך נמצאו בשנת תשע"ה 5 צהרונים מתוך 34 צהרונים שבהם שהו 13-14 ילדים בלבד, ובשנת תשע"ו, פחת מספרם לצהרון אחד בלבד.
- 12.4 בשנת תשע"ז, נמצאו 2 צהרונים בהם מספר הילדים הסתכם ב-14 ילדים בלבד, וצהרון אחד בו מספר הילדים היה 7 ילדים בלבד. אין ספק שמדובר במקרה חריג. לדברי מנהלת המחלקה לגיל הרך, התקבלה הנחייה להפעיל צהרון זה למרות מיעוט הילדים.
- 12.5 בצהרונים של המרכזים הקהילתיים נמצאו בשנת תשע"ה 3 צהרונים מתוך 35 צהרונים, ובשנת תשע"ו נמצאו 3 צהרונים מתוך 38 צהרונים, שבהם שהו מספר תלמידים נמוך מהמספר המינימלי שנקבע בנוהלי החברה, קרי 12 תלמידים.

13. ימי ושעות הפעילות

- 13.1 הצהרונים פועלים מתחילת שנת הלימודים ועד לסיומה (6.30-1.9).
- 13.2 הפעילות בצהרונים מתקיימת חמישה ימים בשבוע. בצהרונים של הגיל הרך הפעילות מתחילה בשעה 14:00 (סיום הלימודים בכיתת הגן) ומסתיימת בשעה 17:00. ימי החופשה מותאמים לחופשות של המשרד לכלכלה ותעשייה. בחופשות משרד החינוך הצהרון פועל משעה 7:30 ועד לשעה 16:00.
- 13.3 הפעילות בבתי הספר מתחילה עם סיום הלימודים (שעת הסיום משתנה מיום ליום) ועד לשעה 16:30. בחופשות משרד החינוך הצהרון פועל משעה 7:30 ועד לשעה 16:00.
- 13.4 החברה לתרבות פנאי וספורט התחייבה להפעיל את הצהרונים במקרה של שביתה במשרד החינוך, כרגיל. החל מהיום השני לשביתה אמור הצהרון לפעול גם בשעות הבוקר (7:30 - 14:00). על 5 ימי שביתה בשנה לא ייגבה תשלום נוסף. החל מהיום השישי ייגבה תשלום כפי שיוגדר בתחילת כול שנה.

14. ציוד

- 14.1 החברה לתרבות פנאי וספורט התחייבה במסגרת ההכרה של המשרד לכלכלה ותעשייה בצהרונים הגיל הרך כי הציוד המצוי בצהרון או המשמש לפעילות בו, כולל הכלים המשמשים להאכלת הילדים, הוא בעל תו תקן מוכר ועומד בהוראות

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

הבטיחות בהתאם לכול דין, לרבות הוראות היצרן. כמו כן, התחייבה החברה כי הציוד בצהרון, לרבות חומרי יצירה, משחקים וכו', מותאם לגילאי הילדים אשר ישהו בצהרון.

14.2 הביקורת בדקה ומצאה כי בצהרונים הפועלים במבנה גן הילדים קיים ציוד רב המשמש להאכלת הילדים, למשחקים, ליצירה ועוד, זאת בשל העובדה כי הם פועלים בגן ילדים עירוני הפעיל בשעות הבוקר והמצוייד היטב. עם זאת, בצהרונים הפועלים בבתי הספר ציוד זה מצומצם בהשוואה לצהרונים הפועלים בגני הילדים.

15. הנתונים על מספרי הילדים בצהרונים של המחלקה לגיל הרך בגני הילדים

15.1 הביקורת ריכזה את הנתונים על מספרי הילדים בצהרונים בגני הילדים לשנת הלימודים תשע"ה. להלן בטבלה:

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
1.	אופק	27
2.	ירדן	23
3.	צי	13
4.	אלמוג	28
5.	אמנון	14
6.	חופי הים	26
7.	מזח	20
8.	מכמורת	28
9.	גלים	13
10.	מצוף	23
11.	דולפין	26
12.	דיונון	23
13.	זוברה	19
14.	רפסודה	13
15.	דוגית	23
16.	דקר	18
17.	ים סוף	22
18.	זהרון	19
19.	מצפה הים	18
20.	ריף	29
21.	חובלים	24
22.	מצילים	29

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
.23	ים המלח	21
.24	צוללת	13
.25	מעפילים	20
.26	נווה ים	29
.27	לב הים	30
.28	חוף הסלע	23
.29	חופים	20
.30	שחפים	30
.31	מצפן	26
.32	צדף	21
.33	קונכייה	20
.34	ריבירה	26
סה"כ		757

15.1.1 מהנתונים בטבלה עולה כי ממוצע הילדים בשנת הלימודים תשע"ה הסתכם בכ- 22 ילדים בצהרון.

15.1.2 מספר הילדים הקטן ביותר שהיה בצהרון בשנת תשע"ה הוא 13 ילדים, והגדול ביותר היה 30 ילדים.

15.2 הביקורת ריכזה את הנתונים על מספרי הילדים בצהרונים בגני הילדים לשנת תשע"ו. להלן בטבלה:

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
.1	כחל	30
.2	אוקיינוס	20
.3	צי	30
.4	אלמוג	28
.5	מצפה הים	29
.6	בת גלים	28
.7	גאות	20
.8	מכמורת	25
.9	גלים	26
.10	מצוף	28

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
.11	דולפין	30
.12	פוסידון	26
.13	דוברה	27
.14	רפסודה	20
.15	דוגית	25
.16	דקר	16
.17	ים סוף	12
.18	לוויתן	28
.19	ריף	24
.20	חובלים	18
.21	שחיינים	28
.22	מצילים	16
.23	ים המלח	22
.24	חולות הים	27
.25	נווה ים	19
.26	נווה חוף	17
.27	מבואות ים	20
.28	חוף הסלע	30
.29	מפל	18
.30	שחפים	29
.31	פעמון ים	30
.32	צדף	29
.33	ריבירה	22
.34	פלג	23
סה"כ		820

15.2.1 מהנתונים בטבלה עולה כי בשנת תשע"ו חל גידול בשיעור של כ-8% במספרם של הילדים בצהרונים בגני הילדים. עם זאת, מספרן של המסגרות הקיימות לא השתנה.

15.2.2 מספר הילדים הממוצע בצהרון בגני הילדים עלה מ- 22 ילדים בשנת תשע"ה ל- 24 ילדים בשנת תשע"ו.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

15.2.3 בשנת תשע"ו, מספר הילדים הקטן ביותר בצהרון היה 12, ואילו הגדול ביותר 30 ילדים.

15.3 הביקורת ריכזה את הנתונים על מספרי הילדים בצהרונים בגני הילדים לשנת תשע"ז. להלן בטבלה:

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
1.	כחל	27
2.	ירדן	28
3.	צי	30
4.	אלמוג	29
5.	חופים	20
6.	פלג	29
7.	אדווה	27
8.	מצפה הים	27
9.	גלים	30
10.	מכמורת	24
11.	מצוף	22
12.	דולפין	23
13.	דג הזהב	17
14.	פוסידון	24
15.	סירה	29
16.	דוגית	31
17.	רפסודה	27
18.	זהרון	28
19.	נווה ים	30
20.	ספינה	25
21.	סוס הים	18
22.	ריף	27
23.	חובלים	21
24.	שחיינים	26
25.	מצילים	28
26.	מעפילים	19
27.	חולות הים	14
28.	צוללת	24
29.	לב ים	22

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

סה"כ	שם הצהרון	מס' סידורי
10	חוף הסלע	.30
30	שחפים	.31
14	מצפן	.32
14	פעמון ים	.33
20	צדף	.34
26	קונכייה	.35
29	חופי הים	.36
30	מזח	.37
29	דקר	.38
20	סייפן	.39
22	טיילת	.40
7	אטלנטיס	.41
977		סה"כ

15.3.1 מהנתונים בטבלה עולה כי בשנת תשע"ז, חל גידול בשיעור של כ-19% במספרם של הילדים בצהרונים בגני הילדים, ואיתו גידול בשיעור של כ-20% במספרן של המסגרות הקיימות.

15.3.2 מספר הילדים בממוצע בצהרון נותר 24 ילדים כפי שהיה בשנת תשע"ו.

15.3.3 מספר הילדים הקטן ביותר שהיה בצהרון בשנת תשע"ז היה 7 ילדים, והגדול ביותר היה 31 ילדים.

15.3.4 על פי נוהל החברה לתרבות פנאי וספורט, מספר הילדים בקבוצה לא יעלה על 30. צהרון בו מעל 30 ילדים יפוצל ל-2 קבוצות. למרות זאת, לא פוצל צהרון זה, אלא נוספה סייעת לצהרון על מנת לסייע בהפעלתו.

15.3.5 הביקורת מציינת כי הפעלתו של צהרון בו שוהים 7 ילדים בלבד אינה סבירה. כאמור, מנהלת המחלקה לגיל הרך השיבה לביקורת כי מדובר היה בהנחייה של הנהלת החברה להפעילו.

16. נתונים על מספרי הילדים בצהרונים של המרכזים הקהילתיים בבתי הספר

16.1 הביקורת ריכזה את הנתונים על מספרי הילדים בצהרונים בבתי הספר לשנת הלימודים תשע"ה. להלן בטבלה:

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
1.	יגאל אלון א-ב (2 קבוצות)	36
2.	יגאל אלון חט"ב גן בועה	25
3.	גן הרב מימון	24
4.	גן השבטים	9
5.	ביה"ס הרצל (2 קבוצות)	38
6.	גן סנפיר	26
7.	גן שונית	22
8.	מיצר	13
9.	יצחק שדה (2 קבוצות)	33
10.	בן גוריון	10
11.	שרת	33
12.	גן כנרת	29
13.	נחשונים (2 קבוצות)	46
14.	ראשונים (2 קבוצות)	37
15.	סוקולוב (2 קבוצות)	53
16.	דוד אלעזר (2 קבוצות)	36
17.	יגלום	22
18.	יד מרדכי (2 קבוצות)	36
19.	הראל מרכז למידה	20
20.	בית צדיק (2 קבוצות)	35
21.	אורות התורה- מרכז למידה	23
22.	גן יונה הנביא	19
23.	גורדון	19
24.	תחכמוני	27
25.	ירושלים (2 קבוצות)	49
	סה"כ	720

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

16.1.1 נתונים אלו נכונים לפתיחת שנת הלימודים, ואילו במהלך שנת הפעילות חלה ירידה במספרם של הילדים המשתתפים בצהרונים אלו בסך של 28 ילדים (התחשיב כולל את הילדים שהתווספו לצהרונים במהלך השנה).

16.1.2 מהנתונים בטבלה עולה כי ממוצע הילדים בשנת הלימודים תשע"ה הסתכם בכ-21 ילדים בצהרון.

16.1.3 מספר הילדים הקטן ביותר שהיה בצהרון בשנת תשע"ה הוא 9 ילדים, והגדול ביותר היה 29 ילדים.

16.1 הביקורת ריכזה את הנתונים על מספרי הילדים בצהרונים בבתי הספר לשנת הלימודים תשע"ו. להלן בטבלה:

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
1.	יגאל אלון א'	19
2.	יגאל אלון ב'	22
3.	יגאל אלון חט"ב – גן בועה	23
4.	גן הרב מימון	25
5.	גן השבטים	10
6.	ביה"ס הרצל (2 קבוצות)	37
7.	גן תכלת	23
8.	גן שונית	13
9.	הים התיכון	24
10.	יצחק שדה (2 קבוצות)	33
11.	בן גוריון	11
12.	שרת (2 קבוצות)	38
13.	גן כנרת	30
14.	נחשונים (2 קבוצות)	43
15.	ראשונים (2 קבוצות)	34
16.	סוקולוב (2 קבוצות)	52
17.	דוד אלעזר	26
18.	יגלום	20
19.	יד מרדכי (2 קבוצות)	35
20.	הראל	23
21.	בית צדיק (2 קבוצות)	31
22.	גן האיים	23
23.	גן מים חיים	11

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
24.	אורות התורה – מרכז למידה (2 קבוצות)	46
25.	גורדון	29
26.	תחכמוני (2 קבוצות)	40
27.	ירושלים (2 קבוצות)	41
סה"כ		762

16.1.1 נתונים אלו נכונים לפתיחת שנת הלימודים, ואילו במהלך שנת הפעילות חלה ירידה במספרם של הילדים המשתתפים בצהרונים אלו בסך של 25 ילדים (התחשיב כולל את הילדים שהתווספו לצהרונים במהלך השנה).

16.1.2 מהנתונים בטבלה עולה כי בשנת תשע"ו חל גידול בשיעור של כ-6% במספרם של הילדים בצהרונים בבתי הספר. בהתאם לכך, התווספו 3 צהרונים למספר הצהרונים בבתי הספר.

16.1.3 מהנתונים בטבלה עולה כי ממוצע הילדים בשנת הלימודים תשע"ו פחת בהשוואה לשנת תשע"ה והסתכם בכ-20 ילדים בצהרון.

16.1.4 מספר הילדים הקטן ביותר שהיה בצהרון בשנת תשע"ו הוא 11 ילדים, והגדול ביותר היה 31 ילדים.

16.2 הביקורת ריכזה את הנתונים על מספרי הילדים בצהרונים בבתי הספר **לשנת הלימודים תשע"ז**. להלן בטבלה:

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
1.	יגאל אלון א'	19
2.	יגאל אלון ב'	15
3.	יגאל אלון חט"ב – גן בועה	30
4.	גן הרב מימון (2 קבוצות)	40
5.	גן השבטים	21
6.	ביה"ס הרצל (2 קבוצות)	45
7.	גן סנפיר	19
8.	גן שונית	23
9.	גן מיצר	27
10.	יצחק שדה (3 קבוצות)	69

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

מס' סידורי	שם הצהרון	סה"כ
.11	בן גוריון (2 קבוצות)	33
.12	שרת (2 קבוצות)	43
.13	גן כנרת	22
.14	* נחשונים (2 קבוצות)	35
.15	* ראשונים (2 קבוצות)	33
.16	**סוקולוב (3 קבוצות)	60
.17	דוד אלעזר	22
.18	יגלום	21
.19	יד מרדכי	30
.20	הראל	28
.21	***בית צדיק (2 קבוצות)	36
.22	גן יונה הנביא	20
.23	גן שדות ים	15
.24	אורות התורה – מרכז למידה	26
.25	גורדון	18
.26	תחכמוני	23
.27	ירושלים (2 קבוצות)	37
סה"כ		810

* - שתי מובילות וסייעת אחת.

** - שלוש מובילות צהרון וסייעת צהרון אחת.

*** - מובילת צהרון אחת ושתי סייעות.

16.2.1 מהנתונים בטבלה עולה כי בשנת תשע"ז חל גידול בשיעור של כ-6% במספרם של הילדים בצהרונים בבתי הספר. בהתאם לכך, התווסף צהרון אחד למספרם של הצהרונים בבתי הספר.

16.2.2 מהנתונים בטבלה עולה כי ממוצע הילדים בשנת הלימודים תשע"ז גדל בהשוואה לשנת תשע"ו והסתכם בכ- 21 ילדים בצהרון.

16.2.3 מספר הילדים הקטן ביותר שהיה בצהרון בשנת תשע"ז הוא 15 ילדים, והגדול ביותר היה 30 ילדים.

הגידול במספרם של הילדים בצהרונים

16.3 על פי הנתונים, קיימת לאורך השנים מגמה של גידול במספרם של הילדים המשתתפים בצהרונים. ניתן להניח כי מגמה זו מצביעה על שביעות רצונם של ההורים ממסגרות אלו. ככול הנראה קיים גם מעבר של ילדים ממסגרות פרטיות

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

למסגרות של החברה לתרבות פנאי וספורט, חלקן בשל התעריף הנמוך יותר, אולם יש להניח שגם מסיבות שאינן נוגעות דווקא לתעריף זה.

17. רכש

17.1 התקציב החודשי לצהרון המיועד לרכישת ציוד וחומרים לפעילות שוטפת (משחקים, חומרי יצירה וכד') הינו 11 ₪ לחודש לילד. לדוגמה: בצהרון בו 24 ילדים התקציב לנושא זה מסתכם ב- 2,640 ₪.

17.2 נוהל ביצוע רכש של החברה לתרבות פנאי וספורט (מעודכן מחודש מרץ 2016) מפרט את התהליך שיש לבצע ואת האישורים שיש להמציא על מנת לבצע רכישה.

17.3 על פי נוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט, מובילת הצהרון אמורה להזמין את הציוד מהספק אשר נבחר על ידי החברה בהתאם לסכום שהוקצב לצהרון. הרכישות תהיינה של מוצרים אשר אושרו על ידי רכזת הצהרונים.

17.4 הביקורת בדקה ומצאה כי נערכה בדיקה של 4 הצעות מחיר (המבוססות על רשימה שהמציאה החברה לספקים) שבסיומה נבחר הספק הזול ביותר. הבחירה תועדה כנדרש בפרוטוקול כתוב ומפורט הכולל את כלל המסמכים שנדרשו לקבלת ההחלטה על הזוכה.

17.5 הביקורת מצאה כי הספק המציא לחברה לתרבות פנאי וספורט דוח חודשי על הרכישות שבוצעו, באמצעותו נערך פיקוח על מהות הרכישות ועל סכום התקציב שנוצל.

17.6 הוצאה מקופה קטנה עבור רכישה מסוג זה הינה רק לאחר קבלת אישור מרכזת הצהרונים על טיב הרכישה.

17.7 במקרה בו התקציב השוטף לא מספיק לרכישת ציוד קבוע נוסף הדרוש להפעלת הצהרון, על רכזת הצהרונים לפנות בבקשה למנהל/ת המחלקה או למנהל/ת המרכז הקהילתי אשר יאשרו את הרכישה מעבר לתקציב שנקבע.

17.8 הביקורת בדקה ומצאה כי בוצעו רכישות ציוד גם מעבר לסכום התקציב שנקבע בהתאם לבקשות של רכזות הצהרונים ולצרכים שנוצרו.

בצהרונים הפועלים בגני הילדים:

17.9 כול גן ילדים אשר במבנהו מופעל צהרון מקבל תקציב שנתי בסך 2,000 ₪ לרכישת ציוד ומשחקים על פי בחירת הצוות שמפעיל את גן הילדים בבוקר. ביצוע הרכישה הינו בתיאום ואישור רכזת הצהרונים.

17.10 הביקורת בדקה ומצאה כי לא היתה הקפדה על רישומן של רכישות אלו באינוונטר של העירייה. יש להקפיד לעשות זאת בכול פעם שמתבצעת רכישה של מוצר שאינו מתכלה.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

17.11 חומרי ניקוי לצהרון נרכשים על ידי החברה לתרבות פנאי וספורט פעמיים בשנה, בהתאם לתקציב השנתי שנקבע. חומרים אלו מיועדים לשימוש שוטף בבוקר ובצהריים ללא הבחנה.

17.12 לטענת הצוותים בצהרונים, כמות חומרי הניקוי המסופקת על ידי החברה לתרבות פנאי וספורט בתוספת הכמות המסופקת על ידי העירייה לגני הילדים אינה מספקת ולא פעם הם מוצאים עצמם ללא חומרי ניקוי.

17.13 לטענת סמנכ"לית החברה, התקציב הניתן לצהרונים עבור חומרי הניקוי מספק, אולם בשל הפער הקיים בתקציב העירייה לחומרי ניקוי עבור גני הילדים (בפעילות הפורמלית) והשימוש שעושים צוותי הבוקר בחומרי הניקוי הנרכשים על ידי החברה, נוצר חוסר זה. על העירייה לוודא אספקת חומרי הניקוי בהתאם לצרכים הקיימים.

17.14 בשנה הנוכחית רכשה העירייה חומרי ניקוי שלוש פעמים בשנה במקום פעמיים בשנה, כפי שהיה נהוג עד עתה. עם זאת, עדיין הטענה על חוסר בחומרי ניקוי נשמעת על ידי צוותי הגן והצהרון.

בצהרונים הפועלים במרכזים הקהילתיים:

17.15 הבקשה לרכישה חודשית או רכישה חד פעמית מועברת על ידי רכזת הצהרונים למנהל/ת המרכז הקהילתי. מנהל/ת המרכז הקהילתי אמור/ה להזמין את הציוד מהספק אשר נבחר על ידי החברה בהתאם לסכום שהוקצב לצהרון. הרכישות תהיינה של מוצרים אשר אושרו על ידי רכזת הצהרונים אשר אמורה לפקח על קיומו של הציוד הנדרש להפעלה שוטפת.

17.16 הוצאה מקופה קטנה עבור רכישה מסוג זה הינה רק לאחר קבלת אישור מרכזת הצהרונים על טיב הרכישה.

17.17 הביקורת בדקה ומצאה כי אכן הרכישות מתבצעות בדרך זו.

18. העשרה בצהרון

18.1 במסגרת הפעלת הצהרונים קיימת פעילות העשרה בתחומים שונים ומגוונים. הפעילות מתקיימת פעמיים בשבוע בימים קבועים ואורכת כ-45 דקות.

18.2 בצהרונים מסויימים התקיימה הפעילות שלוש פעמים בשבוע במקרים בהם הייתה פעילות המסובסדת על ידי גורם חוץ ("ממנט" ועמותת "אומץ") או בצהרונים בהם היה צורך לסייע לצוות ביצירת אווירה טובה.

18.3 מרבית המפעילים פועלים באופן עצמאי, אולם קיימים מספר מדריכים המועסקים על ידי החברה.

18.4 העשרה בצהרונים בגני הילדים (המחלקה לגיל הרך)

18.4.1 בצהרונים בגני הילדים מתקיימת העשרה בתחומים שונים, כדלקמן: תנועה, דרמה, שעת סיפור ופעילות עם חיות.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 18.4.2 כלל המדריכים האחראיים על העשרה זו, שישה במספר, הינם עצמאיים.
- 18.5 העשרה בצהרונים בגני הילדים ובמרכזים הקהילתיים (מרכזים קהילתיים)
- 18.5.1 בצהרונים של המחלקה למרכזים קהילתיים (בבתי הספר ובגני הילדים) מתקיימת העשרה בתחומים שונים, כדלקמן: ספורט, מדעים, אנגלית, משחקי חשיבה, תיאטרון סיפור, סדנת צחוק ופעילות עם בע"ח.
- 18.5.2 המדריכים האחראיים על העשרה זו, חמישה הינם עצמאיים.
- 18.5.3 הסכמים**
- 18.5.4 הביקורת בדקה ומצאה כי לכלל המדריכים קיימים הסכמים חתומים הכוללים תנאי העסקה, תשלומים וכו'.
- 18.5.5 בפני הביקורת הוצגו שני נוסחים של הסכמים:
- 18.5.5.1 חוזה קבלן להפעלת חוגים – חברה או עמותה או עוסק שמעסיקים עובדים מטעם לצורך הפעלת החוגים.
- 18.5.5.2 חוזה להפעלת חוגי העשרה בצהרונים – עוסק מורשה/עוסק פטור/חברת יחיד.
- 18.5.6 התשלום להפעלה אחת (באורך כ-45 דקות) נע בין 110 ₪ ל-140 ₪ בתוספת מע"מ.
- 18.5.7 הביקורת עיינה בהסכמים ומצאה כי לא קיימת התייחסות לעניין התחייבות הקבלן (במקרה של קבלן המעסיק מספר מדריכים) לתשלום שכר מינימום (לפחות) על פי חוק.
- 18.5.8 הביקורת סבורה כי על פי חוק חובה לכלול נושא זה בהסכמים עם המדריכים.
- 18.5.9 המדריכים התחייבו בהסכם כי לצורך מתן שירותי החוגים הם מוסמכים ומורשים כחוק וכן בעלי רישיון/תעודה תקפים המעידים על כך. הביקורת מצאה כי לא היתה הקפדה לדרוש מהמדריכים רישיונות ותעודות אלו ולשומרם.
- 18.5.10 המדריכים החתומים על ההסכמים התחייבו להמציא לחברה לתרבות פנאי וספורט אישור משטרה עבורם ועבור המדריכים המועסקים על ידם. בהסכם אף צויין כי זהו תנאי לכניסת ההסכם לתוקף. הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט לא הקפידה על קבלת האישורים מהמדריכים ושמירתם.
- 18.5.11 בחלק מההסכמים נמצאה חתימה (של ספק השירותים) אשר לא צויין לידה שם החותם ולא היה ניתן לזהותו (כשמדובר על מורשה חתימה מטעם

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- החברה). לטענת סמנכ"לית החברה, מדובר במקרה חריג. הביקורת ממליצה לרשום את שם החותם ליד החתימה.
- 18.5.12 בהסכמים נמצאו סעיפים שאינם רלוונטיים לסוג זה של העסקה (העשרה בצהרונים), כגון:
- 18.5.12.1 "ידוע למדריך כי עלות חוג העשרה לכול משתתף תיקבע על ידי מנכ"ל החברה, בהתאם לשיקול דעתו הבלעדי".
- 18.5.12.2 "ידוע לקבלן כי פתיחת החוג מותנית במספר מינימאלי של ___ משתתפים"...
- 18.5.12.3 "מכירת הציוד תיעשה במסגרת יריד חוגים"...
- 18.5.12.4 "לפני תחילת שנת הלימודים יסוכמו חובת הצטיידות ולבוש והעלויות לכול משתתף"...
- 18.5.12.5 "בחוגי הספורט השונים שאינם תחרותיים מתחייב הקבלן לוודא קיומה של הצהרת בריאות... בפעילות ספורט תחרותית מתחייב הקבלן לוודא גם את קיומה של בדיקה רפואית ...
- 18.5.12.6 "הקבלן מתחייב לשתף בחוג אך ורק אנשים או/ו משתתפים שבידיהם אישור בכתב מהחברה"...
- 18.5.12.7 "החברה תהיה רשאית להפסיק השתתפותם של מי מהמשתתפים בחוג" ...
- 18.5.12.8 "החברה תהיה רשאית לקבוע מדיניות הנחות.. הקבלן מתחייב כי לא תהיינה לו טענות בעניין זה"...
- 18.5.12.9 "במהלך תקופת ההתקשרות הקבלן מתחייב לקיים לפי דרישת מנהל/ת המרכז הקהילתי שני מופעים" ...
- 18.5.12.10 "למרות...רשאי הקבלן לגבות תשלום נפרד מהתלמידים" ...
- 18.5.12.11 "על הקבלן ... להתייצב במזכירות" ...
- 18.5.12.12 "על הקבלן ליידע את החברה על תלמידים אשר לא הגיעו לחוג יותר מפעמיים ברציפות".
- 18.5.12.13 "החברה תפרסם על חשבונה...פרטים בדבר החוג"...
- 18.5.13 כמו כן, נמצאו הפניות לגורם אחד (מנהלת המחלקה לגיל הרך או גננת) כאשר קיימים גורמים נוספים הנוגעים להסכמים (מובילת הצהרון או מנהלת המרכז הקהילתי).
- 18.5.14 הביקורת סבורה כי יש לוודא התאמה של ההסכמים לסוג העסקה בין אם מדובר בהסכמים בנוסח שונה ובין אם מדובר בהסכמים זהים כאשר ניתן לסמן/לרשום בהסכם את הנוסח הנכון לאותה העסקה.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

18.5.15 למרות קיומה של אופציה לקנוס את הקבלנים/מדריכים במצבים מסויימים, ולמרות שמצבים אלו התרחשו בפועל, לא השתמשה החברה באופציה זו ולא קנסה אף קבלן/מדריך. הביקורת סבורה כי כלי זה עשוי לשמש הרתעה במצבים מסויימים.

18.6 הביקורת בדקה ומצאה כי חלק מהזמנות העבודה שהוכנו על ידי החברה לתרבות פנאי וספורט בוצעו באיחור. לדוגמה: הזמנת עבודה של "נבון פרויקטים בחינוך" – העשרה במדע, אנגלית ויצירה בצהרונים של המרכזים הקהילתיים נרשמה בתאריך 8.11.2016, ואילו ההסכם נחתם כבר בחודש אוגוסט 2016.

19. נוהלי הבטיחות

19.1 בנוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט מפורטים באופן נרחב ביותר נוהלי הבטיחות הנוגעים להפעלת הצהרונים, כדלקמן:

19.1.1 צוות הצהרונים יקבל לפחות אחת לשנה הדרכה בנושא איומים עיקריים (שריפה, רעידת אדמה, חומרים מסוכנים ופיגועי חבלה למיניהם). כמו כן, ייערך תירגול למצב חירום בהתאם להנחיות הרכות.

19.1.2 הביקורת בדקה ומצאה כי הדרכה בתחום הבטיחות ניתנת בימי ההיערכות המוקדמים, אולם תירגול נערך רק בנושא רעידות אדמה.

19.1.3 באחריות צוות הצהרון לוודא כי המתקנים, הציוד, הריהוט, הצעצועים והחומרים הנמצאים בשימוש, תקינים, מתאימים לגיל הילדים, ואין בהם כול סיכון לילדים.

19.1.4 הביקורת בדקה ומצאה כי הרכישות מתבצעות מספקים מורשים בלבד.

19.1.5 רכזת הצהרון מחוייבת להקפיד על ביצוע בדיקות תקופתיות למערכות הבטיחות – אש, חשמל, גז, מתקני חצר, תקרות תלויות ואישורן על ידי בודקים מוסמכים.

19.1.6 הבדיקות התקופתיות במוסדות החינוך בהם פועלים הצהרונים נערכות באמצעות העירייה האחראית על כך במסגרת הפעלת החינוך הפורמלי. נאסר על צוות הצהרון לשתות שתייה חמה במהלך השהות עם הילדים בצהרון.

19.1.7 יש לאחסן את חומרי הניקוי הרחק מהישג ידם של הילדים בארון נעול וגבוה.

19.1.8 יש לשמור את כול מכשירי החשמל הרחק מהישג ידם של הילדים.

19.1.9 יש לוודא כי מאווררים או תנורים תלויים גבוה במקום שאינו מאפשר מגע או משחק של הילדים.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

19.1.10 יש להקפיד כי שער הצהרון יהיה נעול במהלך כול השהות בצהרון. בעת הסיורים שערכה הביקורת בצהרונים נמצא כי קיימת הקפדה על נעילתו של שער הכניסה לצהרון.

19.1.11 אין לנקות את הגן במים ובחומרי ניקוי במהלך יום הפעילות כאשר הילדים נוכחים במקום.

19.1.12 במקרה של מציאת חפץ חשוד אין להתקרב לחפץ וכמובן לא לגעת בו. יש לפנות מיידית את הגן ולהודיע לגורמי הביטחון: משטרה, קב"ט הרשות וכו'. כמו כן יש להודיע לרכזת הצהרונים. החזרת הילדים לפעילות שוטפת תיעשה רק לאחר אישור גורמי הביטחון.

19.1.13 אין להכניס אנשים בלתי מוכרים לשטח הצהרון, לרבות אנשי תחזוקה. במידה שיש צורך דחוף בהכנסתם, יש לקבל על כך אישור מראש מהרכזת.

19.1.14 יש לתלות באופן ברור ובולט רשימת טלפונים לשעת חירום בסמוך לטלפון הגן.

19.1.15 הביקורת שביצע המשרד לכלכלה ותעשייה בצהרונים בגני הילדים העלו כי לא קיימת הקפדה על הימצאותה של רשימת טלפונים חיונית זו בסמוך לטלפון הגן. בחלק מהצהרונים הוחזקה הרשימה בקלסר.

19.1.16 בכול צהרון יהיה תרמיל עזרה ראשונה ובו הציוד הנדרש. על כול בקבוק וקופסה יצינו בבירור תוכנם והוראות השימוש בהם, ובכלל זה התאריך שבו פג תוקפם. אין להשתמש בבקבוקים או בקופסאות של תרופות לאחר שפג תוקפם או לאחר שנגמר החומר בתוכם. ציוד העזרה הראשונה יהיה בלתי נגיש לילדים. אחת לחצי שנה תבוצע ביקורת ציוד על ידי רכזת הגיל הרך או רכזת הצהרונים.

19.1.17 לטענת סמנכ"לית החברה, רכישת ציוד חדש מתבצעת בכול קיץ על ידי רכזות הצהרונים כחלק משגרת ההיערכות לפתיחת השנה.

19.2 הביקורת מציינת כי החברה לתרבות פנאי וספורט מסתמכת גם על הביקורת המבוצעות במסגרת הפעלת גן הילדים בבוקר על ידי נציגי משרד החינוך ועל ידי הממונה על הבטיחות במוסדות החינוך בעירייה, ועל תיקון הליקויים שנמצאו בביקורת אלו על ידי העירייה.

20. קורס עזרה ראשונה

20.1 צוות הצהרון מחוייב לעבור קורס בעזרה ראשונה ולאחר מכן קורס רענון אחת לשנתיים בהיקף של 22 שעות לפחות. האחריות למעקב בנושא זה מוטלת על רכזת הצהרונים.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

20.2 הביקורת בדקה ומצאה כי קורסי רענון בעזרה ראשונה מתקיימים אחת לשנה, אולם עדיין קיימות עובדות (חדשות) בצוותי הצהרונים שטרם עברו הכשרה זו.

21. תאונות ילדים

21.1 צוות הצהרון מחוייב לדווח על כול תאונה בצהרון תוך 24 שעות ממועד התאונה. הדיווח יעשה בעל פה לגורמים הממונים, ובמקביל בכתב על גבי טופס "הודעה על תאונה/אירוע" תוך כדי פירוט מלא של התאונה. הטופס יופץ לבעלי התפקידים כפי שמצויין בטופס.

21.2 הביקורת בדקה ומצאה כי הדיווח על תאונות בצהרון נעשה בהתאם לנוהל. הטפסים מופצים לגורמים הרלוונטיים והם מתויקים ונשמרים.

22. קשרי העבודה עם אגף החינוך

22.1 הביקורת נפגשה עם מנהלת המחלקה לגיל הרך באגף החינוך בעירייה על מנת לבחון את קשרי העבודה בין החברה לעירייה בתחום הפעלת הצהרונים בגני הילדים.

22.2 מנהלת המחלקה לגיל הרך דיווחה כי באופן כללי קיים שיתוף פעולה פורה ומתמשך. במסגרת זו יושמו החלטות, כגון: בכול מתחם בו פועלים שני גני ילדים ומעלה יפעל לפחות צהרון אחד (בכפוף לביקוש ההורים), כך שניתן יהיה להצהיר על כך כבר בתקופת הרישום (חודש ינואר).

22.3 בנוסף, על פי בקשת אגף החינוך נדחה המועד האחרון לרישום לצהרונים (שלאחריו הרישום הוא רק על בסיס מקום פנוי), כך שהורים הממתניים לתשובה בגין ערעור שהגישו לאגף החינוך על השיבוץ, יוכלו לקבל החלטה האם ברצונם לרשום את ילדם לצהרון.

22.4 עם זאת, בקשתה של הנהלת אגף החינוך להפעלת צהרון לילדי החינוך המיוחד, לא נענתה. הסיבה לכך נובעת מהצורך בהשקעה של משאבים כספיים גבוהים יותר מכול צהרון אחר.

22.5 לטענת מנהלת המחלקה לגיל הרך, קיים ביקוש לצהרונים כאלו בעיקר בהתחשב בעובדה כי קיימים גנים לחינוך מיוחד רבים בעיר, אשר מספרם הולך וגדל בכול שנה.

22.6 הטענות הקיימות בנוגע להיקף אספקת חומרי הניקוי קיבלו מענה בכך שהעירייה רכשה השנה פעם נוספת חומרי ניקוי לגני הילדים. עדיין יש צורך בהגדלת התקציב.

22.7 בשנת הלימודים הנוכחית התעוררו בעיות משמעותיות בנוגע להתנהלות הצוותים (בוקר וצהריים) בשלושה צהרונים. מנהלת המחלקה לגיל הרך בעירייה ומנהלת המחלקה לגיל הרך בחברה פעלו לפתרון בעיות אלו.

22.8 הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט הכינה נוהל כתוב המסדיר את יחסי הגומלין ודרכי העבודה של צוותי הבוקר והצהריים, אולם עד עתה נוהל זה

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- לא אושר על ידי אגף החינוך ולא הופץ לצוותים. אין ספק כי נוהל זה היה יכול למנוע בעיות או/ו לפותרן בעת הצורך.
- 22.9 יש לפעול לאישור הנוהל מול אגף החינוך, הפצתו לגורמים הרלוונטיים והטמעת יישומו.
- 22.10 בנוסף, פנתה הביקורת למנהלת המחלקה לחינוך יסודי בבקשה לקבל משוב ממנהלי בתי הספר בהם פועלים הצהרונים. התקבלו משובים מתשע מנהלות בתי ספר.
- 22.11 להלן תמצית ממצאי המשוב:
- 22.11.1 שליש מהמנהלות הביעו שביעות רצון טובה מפעילות הצהרונים, שתיים ציינו שהיא סבירה, אחת טענה שהיא בינונית, ושלוש טענו כי היא טעונה שיפור/לא מרוצים.
- 22.11.2 קיימות הערות על רמת ניקיון נמוכה, חוסר בכוח אדם ותלונות הורים.
- 22.11.3 היעדר תגמולים (כספיים או/ו פיזיים) לבית הספר.
- 22.12 לסיכום, המשוב מצביע על כך שישנם נושאים חשובים בפעילות הצהרונים שיש לבחון אותם במטרה לשפרם ככול שניתן.

23. ביטוח

- 23.1 החברה לתרבות פנאי וספורט מחוייבת לערוך ביטוח אחריות כלפי צד שלישי וביטוח תאונות אישיות, בהתאם לנוהל המשרד לכלכלה ותעשייה.
- 23.2 הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט מסתמכת על ביטוח תאונות אישיות לתלמידים המטופל באמצעות העירייה. כמו כן, העירייה מבטחת את המבנים (מוסדות החינוך) בהם פועלים הצהרונים.

24. ביקור בצהרונים בגני הילדים

- 24.1 במסגרת הביקורת התקיימו ביקורים במספר גני ילדים בהם פועלים צהרונים.
- 24.2 באופן כללי התרשמה הביקורת מהאופן המקצועי לפיו מופעלים צהרונים אלו.
- 24.3 ניכר כי קיים תיאום מלא בין מובילת הצהרון וסייעת הצהרון בנוגע לסדר היום, הכללים שיש להקפיד עליהם וכו'.

25. ביקור בצהרונים במרכזים קהילתיים

- 25.1 במסגרת הביקורת התקיימו ביקורים בשני מרכזים קהילתיים המפעילים צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר.
- 25.2 באופן כללי התרשמה הביקורת מהאופן המקצועי לפיו מופעלים צהרונים אלו.

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

25.3 מנהלי המרכזים הקהילתיים ומזכירות המרכז מעורבים באופן מלא ושוטף בהפעלת הצהרונים.

25.4 מנהלי המרכזים הקהילתיים הצביעו על הקושי הקיים בכך שמיקומם הפיזי של הצהרונים אינו בלעדי להפעלת הצהרונים משום שבבוקר מתקיימת בו הפעילות החינוכית הפורמלית.

25.5 הדבר מקשה על ארגון ועריכת המיקום הפיזי לפי הצרכים של הצהרון, כך שיהווה מקום שונה מהמקום בו שוהים התלמידים בבוקר, ויהיה בבחינת מקום חם יותר וייתן תחושה ביתית לתלמידים. הבעיה היא שקיימים אילוצים בשל הפעילות הפורמלית המתקיימת במבנים אלו בשעות הבוקר.

26. סקר שביעות רצון

26.1 החברה לתרבות פנאי וספורט ביצעה באמצעות חברה חיצונית סקר שביעות רצון בקרב ההורים שילדיהם השתתפו בצהרון בשנת הלימודים תשע"ז. הסקר בוצע באמצעות שליחת הודעה לטלפונים הניידים של ההורים ופנייה להשתתף בשאלון הסקר.

26.2 הביקורת ריכזה את ממצאי הסקר בהתאם לנתונים שנאספו מהפונים 463 במספר, שענו על כול השאלון ולפי שאלות מרכזיות:

26.2.1 השאלה: דרג את שביעות רצונך מן הקשר של הצוות עם ילדך.

התשובה (באחוזים):

מסכים	לא כלל	במידה מועטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאד
	4	7	17	31	41

26.2.2 השאלה: דרג את שביעות רצונך מן הקשר של הצוות עם הורי הילד.

התשובה (באחוזים):

מרוצה	לא כלל	במידה מועטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאד
	3	6	14	29	48

26.2.3 השאלה: דרג את שביעות רצונך מתוכניות ההעשרה והחוגים בצהרון.

התשובה (באחוזים):

מרוצה	לא כלל	במידה מועטה	במידה בינונית	במידה רבה	במידה רבה מאד
	5	9	26	34	26

הפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

26.2.4 **השאלה:** דרג את שביעות רצונך מן הארוחות המוגשות בצהרון.

התשובה (באחוזים):

מצויין	במידה בינונית	בסדר	במידה מועטה	טעון שיפור
26	17	32	11	14

26.2.5 **השאלה:** דרג את שביעות רצונך מן הקשר עם מטה החברה לתרבות פנאי וספורט.

התשובה (באחוזים):

מצויין	במידה בינונית	בסדר	במידה מועטה	טעון שיפור
41	12	29	9	9

26.2.6 **השאלה:** האם תמליץ למכריך להירשם לצהרון זה ?

התשובה (באחוזים):

כן	לא
83	17

26.3 הנתונים בסקר זה מצביעים על שביעות רצון גבוהה של ההורים מפעילות הצהרונים בכלל התחומים שנבדקו במסגרת סקר זה. בנוסף, שיעור גבוה מבין ההורים שהשתתפו בסקר (83%) השיב כי ימליץ למכריו להירשם לצהרון זה.